

Крошка С.А. Запровадження моніторингу спортивної майстерності студентів як складна методологічна проблема / С.А. Крошка, В.В. Ляшенко / Спортивні ігри, № 4 (10) // Електронний науковий журнал – Харків : Харківська державна академія фізичної культури кафедри спортивних і рухливих ігор, 2018. — с. 13-21.

Журнал включено до бази даних: ROAD (Directory of Open Access scholarly Resources); PBN (Polish Scholarly Bibliography); Google Scholar; Index Copernicus

УДК 378.14 (172)

ЗАПРОВАДЖЕННЯ МОНІТОРИНГУ СПОРТИВНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДНА МЕТОДОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Крошка Світлана Андріївна, Ляшенко Віталій Васильович

Відокремлений підрозділ «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»

Крошка Светлана Андреевна, Ляшенко Виталий Васильевич

Введение мониторинга спортивного мастерства студентов как сложная методологическая проблема

Аннотация. В статье рассмотрены особенности внедрения мониторинга спортивного мастерства и сделан сравнительный анализ достижений среди студентов Лисичанского педагогического колледжа. Основными задачами определены: анализ и прогнозирование профессиональной подготовленности, степень активности и привлечения к спортивно-массовой работы различных уровней, определение лучших спортсменов и команд. Преподавательский коллектив учебного заведения, в частности цикловая комиссия физического воспитания, ставит перед студенческой молодежью сложные и интересные задачи: поиск инновационных путей формирования здоровьесберегающей сознания будущих специалистов; установление контактов и взаимовыгодного сотрудничества с другими объединениями региона; формирование у студентов научного мировоззрения; привлечение студенческой молодежи к участию в спортивных соревнованиях различного уровня и направленности; популяризация ведения здорового образа жизни среди студенческой молодежи.

Ключевые слова: мониторинг; достижения; специалисты; спортсмены; студенты.

Крошка Світлана Андріївна, Ляшенко Віталій Васильович

Запровадження моніторингу спортивної майстерності студентів як складна методологічна проблема

Анотація. У статті розглянуто особливості запровадження моніторингу спортивної майстерності та зроблено порівняльний аналіз досягнень серед студентів Лисичанського педагогічного коледжу. Основними завданнями визначено: аналіз та прогнозування професійної підготовленості, ступінь активності та залучення до спортивно-масової роботи різних рівнів, визначення кращих спортсменів та команд. Викладацький колектив навчального закладу, зокрема циклова комісія фізичного виховання, ставить перед студентською молоддю складні і цікаві завдання: пошук інноваційних шляхів формування здоров'язберігаючої свідомості майбутніх фахівців; встановлення контактів і взаємовигідного співробітництва з іншими об'єднаннями регіону; формування у студентів наукового світогляду; залучення студентської молоді до участі у спортивних змаганнях різного рівня та спрямування; прищеплення дбайливого ставлення до свого здоров'я; популяризація ведення здорового способу життя серед студентської молоді.

Ключові слова: моніторинг; досягнення; фахівці; спортсмени; студенти.

Kroshka Svitlana Andriivna, Lyashenko Vitaliy Vasylyovych

The introduction of monitoring of students' athletic skills as a complex methodological problem

Abstract. The article deals with the peculiarities of the introduction of monitoring of sports skills and made a comparative analysis of achievements among the students of the Lisichansk Pedagogical College. The main tasks are: analysis and forecasting of professional preparedness, the degree of activity and involvement in the sports-mass work of different levels, identification of the best athletes and teams.

The teaching staff of the educational institution, in particular the cyclic commission of physical education, puts in front of the student young people difficult and interesting tasks: the search for innovative ways of forming the health of the preserving consciousness of future specialists; establishment of contacts and mutually beneficial cooperation with other associations of the region; formation of students of the scientific world outlook; involvement of student youth in participation in sports competitions of different levels and direction; instilling a careful attitude towards your health; popularization of healthy lifestyle among student youth.

Monitoring the level of engagement of the students of the Lysychansk Pedagogical College is a system of organizational measures aimed at ensuring the periodic collection, processing and analysis of indicators on the state of motor activity in the daily activities of students, taking into account their needs and values, as well as about the main factors that inhibit their involvement process. to motor activity as an important component of a healthy lifestyle.

Key words: monitoring; achievements; specialists; athletes; students.

Постановка проблеми. Сучасне реформування системи вищої школи в Україні та численні переміни, що відбуваються в галузі фізичної культури і спорту виразно окреслюють проблему організації фізичного виховання у вищому навчальному закладі (ВНЗ), зокрема приділяють увагу запровадженню моніторингу спортивної майстерності студентів як складної методологічної проблеми [3].

Інноваційна динаміка світових тенденцій розвитку вищої освіти вимагає від України вибору випереджувальної моделі підготовки фахівців із вищою педагогічною освітою [10]. Інновації стають суттєвим механізмом щодо здійснення процесу позитивного розвитку майбутніх фахівців, зокрема спеціалістів у галузі «Фізичне виховання», де необхідне оновлення змісту підготовки фахівців.

Оцінка ефективності освітнього процесу та подальше планування заходів щодо її підвищення можлива лише за умови проведення якісного моніторингу. Сам процес моніторингу є досить складним, має враховувати ряд важливих факторів та містити перелік необхідних процедур та операцій. Однією зі складових моніторингу є збір даних для визначення рівня практичних вмінь та навичок студентів, участі їх у спортивно-масовій роботі та змаганнях різного рівня з метою подальшого його аналізу та внесення необхідних змін для удосконалення освітнього процесу, зокрема спортивно-масової роботи.

Таким чином, з'являється потреба у запровадженні моніторингової системи спортивного вдосконалення з метою забезпечення її повноцінного функціонування і прогнозування оптимального розвитку.

Зв'язок роботи з важливими науковими програмами або практичними завданнями. Сьогодні чимало українських ВНЗ різних рівнів акредитації та науковці здійснюють оптимальні пошуки організації освітнього процесу фізичного виховання. Так, у наукових працях А. І. Драчука, С. М. Канішевського, О. С. Куца, Р. Т. Раєвського наголошується про те, що теперішня організація фізичного виховання у ВНЗ є недостатньо ефективною для підвищення рівня здоров'я, фізичної підготовленості та мотивації до систематичних занять фізичними вправами [9]. Це завдання найбільш гостро стоїть перед вищою школою, яка є базовою ланкою підготовки здорового висококваліфікованого спеціаліста.

Проблему моніторингу вивчають у таких напрямках: теоретичні основи моніторингу – О. Локшина, Т. Лукіна, В. Луначек, зокрема, науково обґрунтувала вітчизняну систему загальної середньої освіти – Т. Лукіна; управління якістю освіти – С. Ворощиков, Д. Матрос, Н. Мельникова, Д. Полев, М. Поташник, Д. Татяненко; удосконалення організації

освітнього процесу – Л. Мойсеєва; педагогічний моніторинг освітнього процесу – А. Белкін, Н. Жукова; регіональний аспект моніторингу освіти – Т.Б. Волобуєва; рівень розвитку моніторингу в межах загальноосвітніх навчальних закладів – А. Вілохін, А. Ісаєва, Г. Сігеєва, В. Кальней, С. Шишов, Дж. Уїлмс та ін [8; 9].

У великому тлумачному словнику сучасної української мови за ред. В. Бусела визначено, що «моніторинг – безперервне стеження за яким-небудь процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату, а також прогнозування та запобігання критичним ситуаціям» [1, 687].

Д. Матрос, Н. Мельников, Д. Полев розглядають моніторинг як механізм контролю й відстеження якості освіти, постійне спостереження за навчально-виховним процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату або першочерговим позиціям, що дозволяє виявити тенденції розвитку системи освіти [6].

Разом з тим, у проведених дослідженнях не відображено організаційні і діяльнісні аспекти спортивно-масової роботи та проведення моніторингу у ВНЗ.

Мета: розкрити особливості запровадження моніторингу спортивної майстерності та зробити порівняльний аналіз досягнень серед студентів Лисичанського педагогічного коледжу.

Результати дослідження та їх обговорення. Одним із механізмів, який сприятиме модернізації управління циклової комісії фізичного виховання, контролю якості участі у змаганнях різного рівня є моніторинг. Головним завданням циклової комісії фізичного виховання Лисичанського педагогічного коледжу є забезпечення фізичної підготовки студентів, зміцнення їх здоров'я, підвищення спортивної майстерності. Пошуком шляхів формування міцного здоров'я студентів викладачі займалися у всі роки. Постійно удосконалювались форми і методи фізичного виховання.

В останні роки ця задача вирішується через моніторинг стану фізичної підготовленості студентів. Розробка змістовних аспектів моніторингу дозволяє реально оцінити ефективність організації фізичного виховання і є основою для сучасних підходів по його удосконаленню.

Слово «моніторинг», що з'явилося у нашому словнику порівняно недавно, сьогодні увійшло до усіх сфер діяльності сучасного суспільства. Моніторинг – це постійний збір і реєстрація інформації за наперед визначеним переліком показників (індикаторів) [7].

Моніторинг – це систематичне відстеження якісних і кількісних показників, які характеризують якусь діяльність або поточну ситуацію, зокрема росту спортивної майстерності. Таким чином, моніторинг – це важливий і обов'язковий етап у процесі реалізації певного завдання, зокрема визначення спортивної майстерності студентів. Моніторинг включає збір, обробку, аналіз інформації, що здійснюються з метою аналізу досягнень і прогресу в реалізації визначення спортивної майстерності студентів.

Головна мета моніторингу – «знімати показники» стану об'єкта спостереження (спортсмена, студента) і виявляти тенденції розвитку й передбачати майбутні стани. Виявлення таких розбіжностей важливе для своєчасного подолання або зменшення виявлених небажаних тенденцій у розвитку процесів. Інакше кажучи, моніторинг включає спостереження за тим, що робиться.

Принципи моніторингу: об'єктивність, валідність, надійність, врахування психолого-педагогічних особливостей, систематичність, гуманістична спрямованість, економічність.

На початку 2012-2013 н.р. викладачами циклової комісії фізичного виховання ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» було розроблено та впроваджено в дію моніторинг росту спортивної майстерності серед студентів спеціальності «Фізичне виховання».

Основними завданнями визначено: аналіз та прогнозування професійної підготовленості, ступінь активності та залучення до спортивно-масової роботи різних рівнів, визначення кращих спортсменів та команд [5].

Викладацький колектив навчального закладу, зокрема циклова комісія фізичного виховання, ставить перед студентською молоддю складні і цікаві завдання: пошук інноваційних шляхів формування здоров'язберігаючої свідомості майбутніх фахівців; встановлення контактів і взаємовигідного співробітництва з іншими об'єднаннями регіону; формування у студентів наукового світогляду; залучення студентської молоді до участі у спортивних змаганнях різного рівня та спрямування; прищеплення дбайливого ставлення до свого здоров'я; популяризація ведення здорового способу життя серед студентської молоді [5, 84].

На етапі реформування системи вищої освіти спостерігається підвищений інтерес до проблем, пов'язаних з оцінюванням росту спортивної майстерності студентів.

Важливість моніторингу спортивної майстерності студентів пояснюється тим, що це виключно складна методологічна проблема. Адже йдеться про характеристики, які через свою природу не можуть повністю виразитись у цифрах і формулах.

У здійсненні цих завдань важливе значення має цілеспрямована робота по дальшому вдосконаленню існуючих і пошуку нових форм і методів навчання та виховання, які б надавали можливість викладачам працювати творчо, спонукаючи студентів до активної спортивної діяльності і володінню глибокими переконаннями.

В рамках діяльності СК «ЛПК» серед студентів спеціальності «Фізичне виховання» (можуть брати участь студенти інших спеціальностей) щорічно проводиться моніторинг спортивної майстерності, який показує результати спортивних досягнень студентів, їх позитивну динаміку чи недостатній рівень розвитку.

Результати моніторингу висвітлюються на сайті циклової комісії фізичного виховання, де вся спільнота може познайомитися з лідерами у сфері спорту.

В ході дослідження ми з'ясували, що моніторинг спортивної майстерності – це комплекс організаційних засобів, які забезпечують систематичний контроль за станом та тенденціями розвитку досягнень студентів.

Моніторинг як експертна система забезпечує систематичне та об'єктивне оцінювання наслідків спортивно-масової діяльності студентів; дає змогу не лише систематизувати інформацію, але й може стати дієвим механізмом матеріального заохочення студентів, що ефективно працюють у режимі розвитку.

Протягом 5 років викладачі циклової комісії фізичного виховання виробили власну модель системи оцінювання досягнень студентів.

За роки проведення моніторингу у Лисичанському педагогічному коледжі до положення були внесені деякі зміни (до рейтингу додалися кращі спортсмени коледжу з інших спеціальностей), але основна концепція підрахунку даних не змінювалася. Тож є можливість провести порівняльний аналіз за п'ять років.

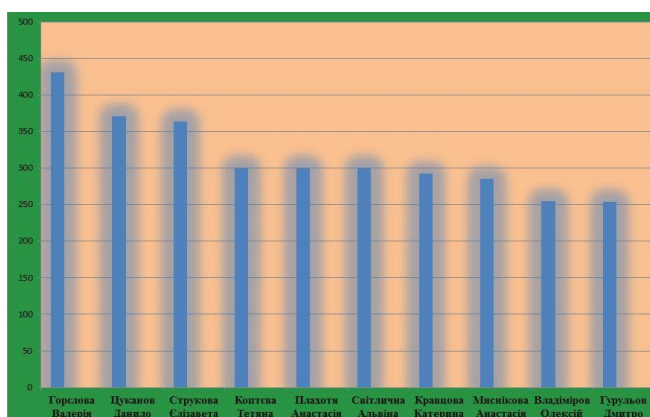
Слід зазначити, що такий рейтинг дав можливість з великою долею об'єктивності визначати кращих спортсменів навчального закладу та кращі групи серед спеціальності «Фізичне виховання».

Серед критеріїв для аналізу було обрано:

1. Загальний індивідуальний бал.

Суто математичний показник – визначення загальної кількості набраних балів за чотири роки навчання у коледжі. Фігурантами були лише випускники 2016 – 2017 років (Див. Діаграму 1).

За вказаними критеріями кращою спортсменкою на даний час є випускниця 2016 року Горелова Валерія. До кращої десятки входять сім дівчат та лише три юнаки, шість випускників 2016 року та чотири 2017. Максимальний бал – 431, мінімальний для Топ-10 – 254.

Діаграма 1. Десятка найкращих за кількістю балів

2. Індивідуальний бал по курсам.

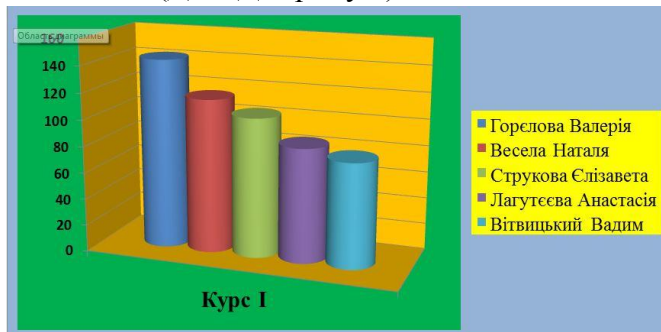
За п'ять років дії моніторингу визначено кращих по кожному курсу.

Так, найбільше балів на I курсі набрала Горелова Валерія (Див. Діаграму 2).

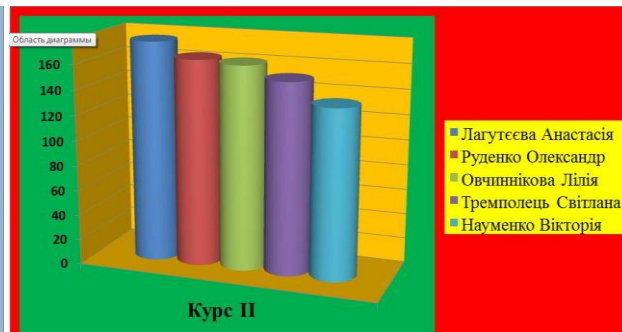
На II курсі позиції змінилися і в лідери вийшла Лагутєєва Анастасія (Див. Діаграму 3).

На третьому курсі сенсаційно став переможцем Коваленко Артем (Див. Діаграму 4).

В лідери вибилася на IV курсі Коптева Тетяна, яка постійно брала участь у всіх змаганнях (Див. Діаграму 5).

Діаграма 2. Індивідуальний бал ТОП-5 на I курсі

Діаграма 3. Індивідуальний бал ТОП-5 на II курсі

Серед Топ-5 кожного курсу лише п'ятеро студентів відзначилися по двічі – Струкова Єлізавета, Вітвицький Вадим, Овчиннікова Лілія, Лагутєєва Анастасія та Руденко Олександр.

Кращими частіше ставали дівчата – їх 60%. Загальна сума очок набраними Топ-5 по курсам:

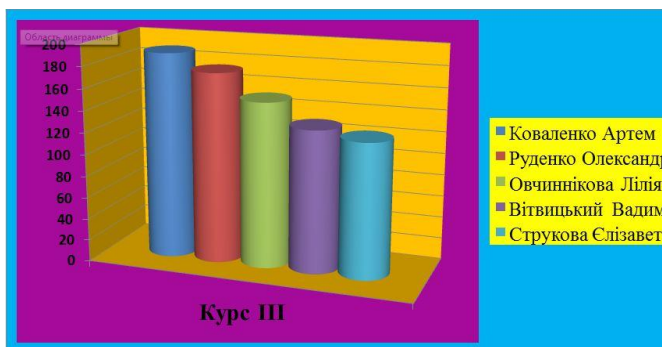
I курс – 529;

II курс – 789;

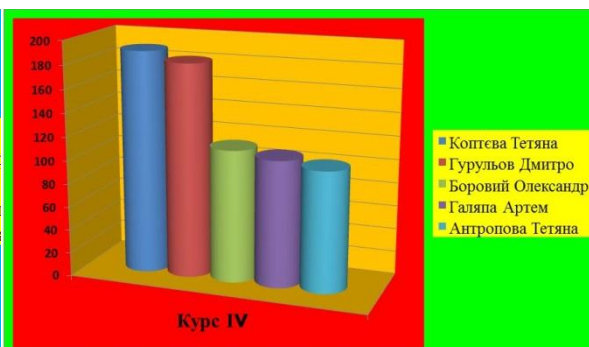
III курс – 774;

IV курс – 696.

Моніторинг – це спеціальна система збору, оброблення, зберігання і розповсюдження інформації про етапи спортивної діяльності, прогнозування на основі об'єктивних даних

Діаграма 4. Індивідуальний бал ТОП-5 на III курсі

Діаграма 5. Індивідуальний бал ТОП-5 на IV курсі

динаміки і основних тенденцій її розвитку та розроблення обґрунтування рекомендацій для прийняття управлінських рішень стосовно підвищення ефективності спортивно-масової роботи та особистої участі у змаганнях.

Системна діагностика являє собою аналітико-діагностичну модель аналізу й оцінки якості спортивно-масової роботи та проведення моніторингу на всіх рівнях управління та функціонування спортивного клубу: коледжний рівень, навчальна група, викладачі, студенти, батьки, обласний рівень. Вона завбачає періодичний самоаналіз фактичного стану і кінцевих результатів на кожному ступені навчання за певними критеріями, показниками, методиками і процедурами обробки та інтерпретації даних.

Без зворотного зв'язку не може бути розвитку закладу освіти і формування його іміджу в освітньому середовищу міста, області, країни.

3. Загальний груповий рейтинг.

До уваги бралися, знову ж таки, лише групи, у яких були наявні показники за чотири роки навчання (Див. Діаграму 6). Згідно середньому показнику по групі лише на першому курсі перевагу мали студенти на рік старші. Починаючи з II курсу суттєво збільшився рейтинг групи 2017 року випуску. Ця перевага відображена і в середньому балі за всі роки навчання.

4. Груповий рейтинг по курсам.

Згідно середньому балу групи за п'ять років на спеціальності «Фізичне виховання» є лише одна група, набір 2013 року, яка кожного року покращувала свої показники. І також лише одна, котра на кожному курсі була серед трійки кращих – набір 2012 року. Рекордні показники демонструє група 2014 року набору, але для них навчання ще не завершено (Див. Діаграму 7).

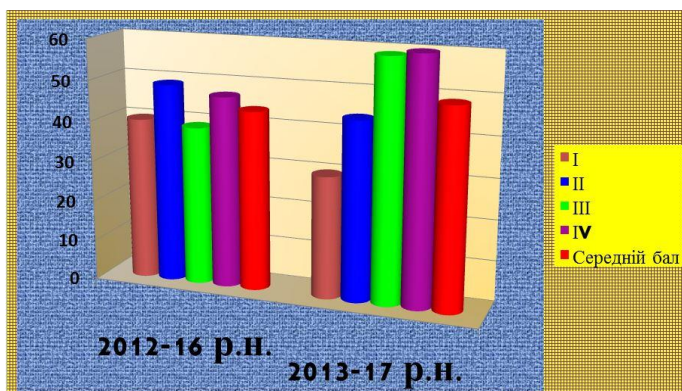
Груповий рейтинг по курсам

Рік \ Курс	I	II	III	IV
2013	40	17	31	48
2014	37	49	19	24
2015	35	45	39	15
2016	25	81	59	47
2017	38	37	87	60

Діаграма 7. Груповий рейтинг по курсам

загальну кількість спортсменів у котрих є постійний процес покращення показників, з'ясували, що таких лише 41%. Топ-10 з найбільшим прогресом за роки навчання (Див. Діаграму 9).

Студенти отримують бали за участь у спортивних змаганнях різного рівня (коледжні, міські, обласні, всеукраїнські, міжнародні) як в індивідуальних виступах так і командних. В

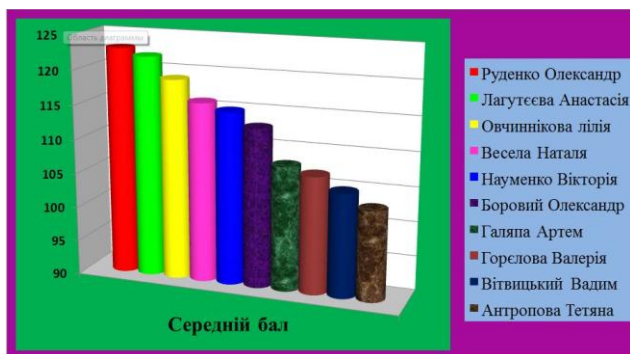
Діаграма 6. Загальний груповий рейтинг

5. Середній індивідуальний бал.

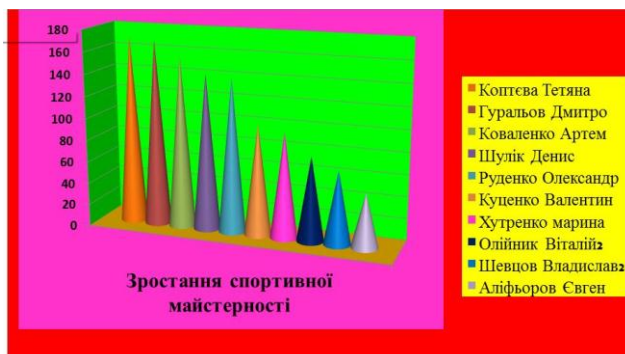
Цікаво було визначити ще й Топ-10 спортсменів коледжу за останні п'ять років. Потрапили до рейтингу усі, хто має бали хоча б за один рік. На даний час всі студенти з середнім балом вище ста стали лауреатами даної номінації (Див. Діаграму 8).

6. Зростання спортивної майстерності.

Найбільш важливий показник – наявність чи відсутність динаміки покращення студентами власних результатів у рейтингу. Підрахувавши

Діаграма 8. Середній індивідуальний бал

Діаграма 9. Зростання спортивної майстерності

рамках діяльності клубу студенти отримали можливість розширення географії виїздів на спортивні змагання високого рівня.

Для студентів передбачені бали за суддівство у змаганнях та отримання спортивних розрядів та звань. Члени СК «ЛПК» працюють над перспективою щодо можливості отримання суддівської категорії з легкої атлетики, баскетболу студентами коледжу. З цією метою проводяться семінари-практикуми як на базі коледжу, так і на виїзді.

Студенти коледжу постійно отримують суддівську практику у коледжі, загальноосвітніх навчальних закладах м.Лисичанська під час проведення міських змагань (баскетбол, волейбол, футбол), беруть участь в організації та проведенні змагань з легкої атлетики, настільного тенісу, шахів та шашок, бадмінтону, спортивних свят, «Стартів надій» тощо.

Висновки. Моніторинг рівня залучення студентів Лисичанського педагогічного коледжу – це система організаційних заходів, спрямованих на забезпечення періодичного збирання, опрацювання та аналізу показників про стан використання рухової активності у повсякденній діяльності студентів з урахуванням їхніх потреб та цінностей, а також про основні чинники, які стримують процес їх залучення до рухової активності як важливої складової здорового способу життя.

Упровадження моніторингових досліджень спортивної майстерності студентів ВНЗ допоможе створити інформаційну систему відслідковування якості спортивно-масової роботи циклової комісії фізичного виховання та результатів її діяльності. Моніторинг – це інноваційний засіб (інструментарій) якісного управління спортивно-масовою роботою у закладі освіти.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. У перспективі плануємо розширення мережі видів діяльності у рамках роботи спортивного клубу Лисичанського педагогічного коледжу та створення структури моделі моніторингу спортивної майстерності з подальшою розробкою методичних рекомендацій.

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. І допов.) / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Гриб С. Організація моніторингових досліджень у школі / Гриб С. – К. : Школа. – 2012. - № 1 (73) – С.8-9.
3. Дутчак М. В. Соціальний моніторинг в системі спортивного менеджменту (на прикладі спорту для всіх) / Дутчак М. В. // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Збірник наукових праць. – Рівне: «Принт Хаус», 2001. – Випуск 2. – С. 30–40.
4. Карташова І. І. Тестування в системі моніторингу якості знань студентів: навчально-методичний посібник / Карташова І. І., Прохоренков В. М. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2013. – 116 с.
5. Крошка С. А. Спортивний клуб Лисичанського педагогічного коледжу – самостійна фізкультурно-спортивна організація / С. А. Крошка, Л. Л. Борисенко // Virtus: Scientific Journal / Editor-in-Chief M.A. Zhurba. – October # 8, 2016. – С. 82-86.
6. Моніторинг стану здоров'я людини та його особливості в сучасних екологічних умовах. / Сегета І.В., Осадчук Н.І., Мостова О.П. [та ін.] // Збірник наукових статей «III-го Всеукраїнського з'їзду екологів з міжнародною участю». – Вінниця, 2011. – Том 2. – С. 435–438.
7. Моніторинг та оцінка результатів. Курс підготовки вчителів. Основи здоров'язбережної компетентності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://multycourse.com.ua/ua/page/21/45>. – Заголовок з екрану.
8. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні: Рекомендації з освітньої політики / під заг. ред. О.І. Локшиної. К.: «К.І.С.», 2004. – 160с.

9. Пуятіна Г. Н. Аналіз використання моніторингу в управленні фізическою культурою і спортом / Г. Н. Пуятіна, Н. В. Пугачева // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2008. – № 4. – С. 167–170.

10. Штельмах Г. Б. Моніторинг підготовки фахівців із вищою педагогічною освітою як педагогічна проблема / Г. Б. Штельмах // Гірська школа українських Карпат. – 2013. – № 8-9. – С. 143-145.

Крошка Світлана Андріївна, викладач фізичного виховання Лисичанського педагогічного коледжу, вчитель вищої категорії зі званням «вчитель-методист»

Відокремлений підрозділ «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»

Поштова адреса: кв.Дружби народів, 22/1, м.Лисичанськ, Луганська обл. 93107

ORCID: 0000-0001-8886-2235

E-mail: kroshka68@gmail.com

Kroshka Svetlana Andreevna, teacher of Physical Education of Lisichansk Pedagogical College, teacher of the highest category with the title "teacher-methodist"

Separated subdivision «Lisichansk Pedagogical College of Lugansk National Taras Shevchenko University»

Postal address: kv.Druzhby narodiv 22/1, Lysychansk, Lugansk region. 93107

Ляшенко Віталій Васильович, викладач, керівник фізичного виховання, голова спортивного клубу «Лисичанський педагогічний коледж ЛНУ імені Тараса Шевченка»

Відокремлений підрозділ «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»

Поштова адреса: вул. Героїв Сталінграду, 23, м.Лисичанськ, Луганська обл. 93108

E-mail: epifan1982@gmail.com

Lyashenko Vitaly Vasilyevich, teacher, head of physical education, head of sports club "Lisichansk Teachers' College of LNU named after Taras Shevchenko"

Separated subdivision "Lisichansk Pedagogical College of Lugansk National Taras Shevchenko University"

Postal address: st. Heroes of Stalingrad, 23, Lisichansk, Lugansk region. 93108